



ПІВНІЧНО-ЗАХІДНИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД

33001, м. Рівне, вул. Яворницького, 59

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

02 грудня 2020 року

Справа № 903/1021/19

Північно-західний апеляційний господарський суд у складі колегії суддів:
головуючий суддя Бучинська Г.Б., суддя Василюшин А.Р., суддя Філіпова Т.Л.

секретар судового засідання Пацьола О.О.

за участю представників сторін:

позивача: Бойко Ю.А.

відповідача: Дейнюк П.С.

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу Дейнюка Петра Станіславовича на рішення Господарського суду Волинської області від 08.07.20р. (ухваленого суддею Слободян О. Г., повний текст складено 15.07.20р.) у справі № 903/1021/19

за позовом Регіонального відділення Фонду державного майна України по Львівській, Закарпатській та Волинській областях

до відповідача Дейнюка Петра Станіславовича

про розірвання договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації та стягнення 125 053 грн. 85 коп. неустойки

ВСТАНОВИВ:

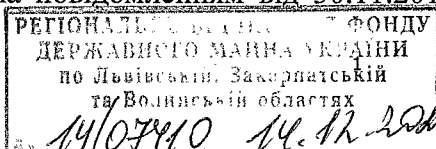
Регіональне відділення Фонду державного майна України по Львівській, Закарпатській та Волинській областях (надалі – позивач) звернулося в Господарський суд Волинської області з позовом до Дейнюка Петра Станіславовича, в якому просило розірвати договір купівлі-продажу об'єкта малої приватизації, що підлягає продажу шляхом викупу №597, посвідчений 07.11.2018 приватним нотаріусом Луцького міського нотаріального округу Волинської області Базалицькою О.Р., зареєстрований в реєстрі за №1927 та стягнути з відповідача Дейнюка Петра Станіславовича 125053,85 грн. неустойки за невиконання зобов'язань згідно п.7.1 договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації, що підлягає продажу шляхом викупу №597 від 07.11.2018, і витрати по сплаті судового збору.

Рішенням Господарського суду Волинської області від 08.07.2020 року позовні вимоги задоволено повністю.

Рішення суду першої інстанції мотивовано тим, що оскільки відповідачем порушено умови п.п. 2.2., 2.3, 7.1 Договору, повністю і в установлені строки не здійснено розрахунків за об'єкт приватизації, то позовні вимоги в частині розірвання договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації, що підлягає продажу шляхом викупу №597, а також стягнення неустойки в розмірі 5 % ціни продажу об'єкта, є обґрунтованими, та такими, що підлягають задоволенню.

Не погоджуючись з прийнятим рішенням, відповідач звернувся до Північно-західного апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просить скасувати рішення Господарського суду Волинської області від 08.07.2020 року у справі № 903/1021/18 на направити справу на розгляд до суду першої інстанції.

Апеляційну скаргу обґрунтовує тим, що позивач не врахував введений в 2018 році режим військового стану, який підпадає під ознаки форс-мажорних обставин, які поширюються на дію оспорюваного договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації № 597 від 07.11.2018, про що було повідомлено позивача повідомленням від 30.11.2018. Також звертає увагу суду на те, що



*4874*214550*1*0*

судом першої інстанції, всупереч встановленого Кабінетом Міністрів України карантину, винесено ухвали від 20.05.2020 та від 16.06.2020, якими було призначено розгляд справи. Таким чином, вважає що оскільки його було не повідомлено про дату, час та місце засідання суду та його відсутність в судовому засіданні з об'єктивних причин, господарським судом допущено грубе порушення норм процесуального права щодо ненадання можливості відповідачу надати суду свої докази та спростування, що потягло за собою порушення норм процесуального права у вигляді не доведення обставин, що мають значення для справи, в результаті чого викладені у рішенні суду висновки вважає такими, що не відповідають дійсним обставинам справи.

У відзиві на апеляційну скаргу позивач зазначив, що твердження відповідача про те, що судом неправомірно було винесено ухвали від 20.05.2020 та від 16.06.2020, якими було призначено справу до розгляду всупереч запровадженими Кабінетом Міністрів України карантинними заходами є безпідставними та не можуть братися судом до уваги. Обґрунтовуючи свою позицію, посилається на пункт 4 Розділу X «Прикінцеві положення» Господарського процесуального кодексу України, яким визначено, що під час дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), суд за заявою учасників справи та осіб, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки (у разі наявності у них права на вчинення відповідних процесуальних дій, передбачених цим Кодексом), поновлює процесуальні строки, встановлені нормами цього Кодексу, якщо визнає причини їх пропуску поважними і такими, що зумовлені обмеженнями, впровадженими у зв'язку з карантинном. Суд може поновити відповідний строк як до, так і після його закінчення. Закон не передбачає відкладення розгляду судових справ до закінчення дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19). Позивач переконаний, що відповідач мав можливість надавати до суду свої заперечення на позовну заяву, а також міг скористатись правом на участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Щодо посилення скажника на форс-мажорні обставини, які поширюються на дію оспорюваного договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації № 597 від 07.11.2018, позивач пояснив, що до регіонального відділення надходило повідомлення від Дейнюка П.С. від 30.11.2018, яким останній повідомив про виникнення форс-мажорних обставин, які унеможливають виконання його зобов'язань по договору. При цьому, форс-мажорними обставинами назвав введення в Україні воєнного стану, на підставі Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні». Посилаючись на статтю 14-1 Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» вказав, що торгово-промислова палата України та уповноважені нею регіональні торгово-промислові палати засвідчують форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) та видають сертифікат про такі обставини протягом семи днів з дня звернення суб'єкта господарської діяльності за собівартістю. Сертифікат про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) для суб'єктів малого підприємництва видається безкоштовно. Однак, відповідачем не було надано до регіонального відділення сертифікат про виникнення у нього форс-мажорних обставин, як це передбачено Законом. З врахуванням цього, введення в Україні воєнного стану, передбаченого Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», не може вважатися форс-мажорними обставинами для відповідача, оскільки останній у встановленому Законом порядку не підтвердив, що такі обставини у нього дійсно виникли. Також позивач зазначив, що згідно із Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», воєнний стан не був введений на території Волинської області. Відтак, позивач просить рішення Господарського суду Волинської області від 08 липня 2020 року у справі № 903/1021/19 залишити без змін, а апеляційну скаргу - без задоволення.

Ухвалою Північно-західного апеляційного господарського суду від 13.10.2020 у справі № 903/1021/19 апеляційну скаргу Дейнюка Петра Станіславовича на рішення Господарського суду Волинської області від 08.07.2020 у справі № 903/1021/19 прийнято до провадження та призначено до розгляду на 11.11.2020.

В судовому засіданні від 11.11.2020 р. заслухано пояснення, міркування та аргументи представників сторін по суті апеляційної скарги та оголошено перерву до 02.12.2020, про що постановлено протокольну ухвалу.



До початку судового засідання від позивача надійшли письмові пояснення у справі, в яких останній виклав свою правову позицію щодо можливості повернення відповідачу - Дейнюку П.С. гарантійного внеску в сумі 232 486,50 грн., сплаченого ним на підставі Договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації, що підлягає продажу шляхом викупу від 07.11.2018 № 597. Посилаючись на п. 112 Порядку проведення електронних аукціонів для продажу об'єктів малої приватизації та визначення додаткових умов продажу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 432, звертає увагу суду на те, що у разі невиконання переможцем електронного аукціону однієї з вимог, передбачених пунктами 64,95 цього Порядку, а також у випадках, передбачених пунктом 67 або 96 цього Порядку, сплачені гарантійний та реєстраційний внески не повертаються такому переможцю та перераховуються оператором електронного майданчика, через якого надано найвищу цінову пропозицію, на казначейський рахунок, зазначений органом приватизації в інформаційному повідомленні, протягом п'яти робочих днів з дня настання подій, визначених пунктом 67 або 96 цього Порядку.

Позивач вважає, що законодавством України та Договором не передбачено повернення гарантійного внеску в разі невиконання покупцем умов Договору щодо сплати коштів за придбаний об'єкт приватизації. Однак, відповідно до статті 8 Цивільного кодексу України, якщо цивільні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими актами цивільного законодавства або договором, вони регулюються тими правовими нормами цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини (аналогія закону). Для врегулювання вищезазначеного питання, позивач вважає за можливе застосування норм параграфу 5 Глави 49 Цивільного кодексу України, що визначають поняття завдатку. Так, згідно з частиною 1 статті 570 Цивільного кодексу України, завдатком є грошова сума або рухоме майно, що видається кредитором боржником у рахунок належних з нього за договором платежів, на підтвердження зобов'язання і на забезпечення його виконання. Відповідно до абзацу 1 частини 1 статті 571 Цивільного кодексу України, якщо порушення зобов'язання сталося з вини боржника, завдаток залишається у кредитора. Отже, у зв'язку з тим, що відповідачем - Дейнюком П.С. не виконано зобов'язань по Договору, щодо сплати коштів за придбаний об'єкт приватизації, гарантійний внесок не може бути йому повернутий чи зарахований в рахунок погашення нарахованої регіональним відділенням суми неустойки.

Крім того, позивач зазначив, що у регіональному відділенні відсутні будь-які діючі договори оренди, предметом яких є державне майно - група інвентарних об'єктів у складі: будівля адміністративного будинку (літер Д-2) загальною площею 728,2 кв.м та ремонтні бокси з операторною АЗС (літер Г-1) загальною площею 409,9 кв. м, за адресою: 43000, м. Луцьк, вул. Лідавська, 30 Волинської області.

02.12.2020 від Дейнюка П.С. апеляційному суду надійшли письмові пояснення до скарги, в яких відповідач, посилаючись на ст. 1 Закону України "Про господарську діяльність", ст. 1 Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності", ст. 3 Господарського кодексу України, ст. 14 Податкового кодексу України звертає увагу суду на те, що безпосередній спір щодо самої приватизації майна, в розумінні п. 2 ч. 1 ст. 20 ГПК України, відсутній, в зв'язку з чим відсутня жодна із складових господарської діяльності зазначеної угоди. На думку відповідача, він не є фізичною особою-підприємцем, не здійснює господарської діяльності, вказаний спір виник з цивільних правовідносин, у зв'язку з чим, відповідно до вимог ч. 1 ст. 19 ЦПК України, даний позов має розглядатися в порядку цивільного судочинства.

Крім того, Дейнюк П.С. пояснив, що проінформував Регіональне відділення Фонду державного майна України по Волинській області листом від 30.11.2018 про факт виникнення форс мажорних обставин під час виконання ним умов договору № 597 від 07.11.2018р.. із викладом аргументованих пояснень відповідно до чинного законодавства. На його думку, п.2 статті 14-1 Закону України «Про торгово-промислові палати України» (в редакції станом на 01.11.2018р) містить чіткий перелік форс мажорних обставин, які впливають на життєві процеси. Відповідач зазначив, що пунктом 1 статті 14-1 Закону України «Про торгово-промислові палати України» не зміг скористатись у зв'язку з тим, що не є суб'єктом господарювання, а фізичною особою - і отримання сертифікатів щодо форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили)



для фізичних осіб, які не є суб'єктами господарської діяльності або суб'єктами малого підприємництва, не передбачено. Таким чином вважає, що до Дейнюка П.С. слід застосувати звільнення від відповідальності за невиконання чи неналежне виконання умов договору № 597 від 07.11.2018р. у зв'язку із форс-мажорними обставинами (обставинами непереборної сили). Пояснив, що йому не відомо, яку суму коштів, на який рахунок, з яким призначенням платежу мав внести він як покупець у разі протермінування тридцятиденного терміну сплати коштів за придбане майно згідно договору, навіть у разі неприйняття доводів Дейнюка П.С. щодо форс-мажорних обставин Регіональним відділенням Фонду державного майна України по Волинській області.

З врахуванням викладеного, відповідач вважає рішення Господарського суду Волинської області від 08.07.2020 р. у справі № 903/1021/19 винесеним з порушенням правил підсудності, визначеної господарським процесуальним законодавством, а тому підлягає до скасування.

Розглянувши матеріали та обставини справи, апеляційну скаргу, перевіrivши юридичну оцінку обставин справи та повноту їх встановлення, дослідивши правильність застосування місцевим господарським судом при винесенні рішення норм матеріального та процесуального права, колегія суддів Північно-західного апеляційного господарського суду дійшла висновку, що в задоволенні апеляційної скарги слід відмовити, а оскаржуване рішення залишити без змін, виходячи з наступного.

Як вбачається з матеріалів справи, 07.11.2018 між Регіональним відділенням Фонду державного майна України по Волинській області, правонаступником якого згідно наказу Фонду державного майна України від 06.03.2019 № 232 "Про реорганізацію регіональних відділень Фонду державного майна України" є Регіональне відділення Фонду державного майна України по Львівській, Закарпатській та Волинській областях (Продавцем), та громадянином України Дейнюком Петром Станіславовичем (Покупцем) було укладено договір купівлі-продажу об'єкта малої приватизації, що підлягає продажу шляхом викупу № 597. Договір посвідчений 07.11.2018 приватним нотаріусом Луцького міського нотаріального округу Волинської області Базалицькою Ольгою Ростиславівною та зареєстрований в реєстрі за № 1927.

Відповідно до пункту 1.1 договору Продавець зобов'язується передати у власність Покупцю об'єкт малої приватизації - групу інвентарних об'єктів у складі: будівля адмінбудинку (літер Д-2) загальною площею 728,2 кв.м та ремонтні бокси з операторною АЗС (літер Г-1) загальною площею 409,9 кв. м, за адресою: 43000, м. Луцьк, вул. Лідавська, 30 Волинської області (надалі - об'єкт приватизації), а Покупець зобов'язується прийняти об'єкт приватизації, сплатити ціну його продажу і виконати визначені в договорі умови.

Пунктом 1.2 договору передбачено, що об'єкт належить державі Україна в особі Фонду державного майна України на підставі витягів з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: нежитлове приміщення, будівля адмінбудинку (літер Д-2) загальною площею 728,2 кв.м, індексний номер витягу 31961148, виданого 30.12.2014, реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна: 544947807101; нежитлове приміщення, ремонтні бокси з операторною АЗС (літер Г-1) загальною площею 409,9 кв. м., індексний номер витягу 31963324, виданого 30.12.2014, реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна: 544986107101.

У пункті 2.1 договору визначено, що згідно з наказом регіонального відділення ФДМУ по Волинській області від 10.10.2018 №43 електронний аукціон 08.10.2018 р. з продажу об'єкта малої приватизації за стартовою ціною 2 324 865,00 грн. визнано таким, що не відбувся, та наказано приватизувати шляхом викупу об'єкт малої приватизації по запропонованій Дейнюком П.С. ціні без урахування ПДВ, що становить 2 501 077,00 грн. ПДВ становить 500 215,40 грн.

Пунктом п. 2.2 договору сторони передбачили, що розрахунки за об'єкт приватизації здійснюються наступним чином:

- гарантійний внесок для участі в аукціоні, сплачений Покупцем на банківський рахунок оператора електронного майданчика ТОВ "Держзакупівлі. Онлайн" в сумі 232 486,50 грн., що становить 10 відсотків стартової ціни об'єкта приватизації, зараховується Покупцеві в рахунок ціни продажу об'єкта приватизації на рахунок Продавця - № 37315048004566 в ДКСУ м. Київ, код ЄДРПОУ 13347870, МФО 820172;

- протягом 30 днів з дня підписання цього договору Покупець сплачує ПДВ на ціну продажу об'єкту у сумі 500 215,40 грн. з рахунку Покупця № 26206092846001 в ПАТ АКБ "Львів", МФО 325268, ідентифікаційний код 2941306377 на рахунок Продавця № 37180500900001 в ГУДКСУ у Волинській області, код ЄДРПОУ 13347870, МФО 803014 (отримувач коштів РВ ФДМУ по Волинській області; призначення платежу - кошти від приватизації об'єкта малої приватизації);

- грошові кошти Покупця в розмірі 2 268 590,50 грн. за придбаний об'єкт приватизації сплачуються Покупцем шляхом безготівкового перерахування з рахунку Покупця № 26206092846001 в ПАТ АКБ "Львів", МФО 325268, ідентифікаційний код 2941306377 на рахунок Продавця № 37180500900001 в ГУДКСУ у Волинській області, код ЄДРПОУ 13347870, МФО 803014 (отримувач коштів РВ ФДМУ по Волинській області; призначення платежу - кошти від приватизації об'єкта малої приватизації) протягом 30 календарних днів з дня підписання цього Договору.

Згідно з пунктом 2.3. договору, грошові кошти Покупця в розмірі 7000,00 грн. сплачуються Покупцем шляхом безготівкового перерахування з рахунку Покупця № 26206092846001 в ПАТ АКБ "Львів", МФО 325268, ідентифікаційний код 2941306377 на рахунок Продавця № 8216020004566 в ДКСУ м. Київ, код ЄДРПОУ 13347870, МФО 820172 (отримувач коштів РВ ФДМУ по Волинській області; призначення платежу - кошти відшкодування витрат органу приватизації на проведення незалежної оцінки) протягом 30 календарних днів з дня підписання цього Договору.

Пунктами 5.1-5.4 договору передбачено, що Покупець зобов'язаний в строк та в порядку, встановленому цим договором, сплатити ціну продажу об'єкта малої приватизації, а також протягом 30 календарних днів з моменту посвідчення договору купівлі-продажу відшкодувати органу приватизації витрати, пов'язані з підготовкою об'єкта приватизації для продажу, зокрема витрати на проведення незалежної оцінки у сумі 7000,00 грн. без ПДВ. В установлений цим договором строк Покупець зобов'язаний виконати об'єкт приватизації за актом передачі та здійснити реєстрацію об'єкта приватизації згідно із Законом України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень".

Як вбачається з матеріалів справи, на виконання умов договору відповідачем - Дейнюком П.С., як Покупцем по договору було сплачено гарантійний внесок для участі в аукціоні в сумі 2 268 590,50 грн. Обов'язку по сплаті решти коштів, визначених пунктами 2.2, 2.3 договору, Покупцем не виконано, у зв'язку з чим об'єкт приватизації останньому не передавався.

З пункту 10.2 договору вбачається, що договір може бути розірваний на вимогу однієї із сторін, в тому числі за рішенням суду, в разі невиконання іншою стороною зобов'язань, передбачених цим договором, у визначені строки.

Відповідно до пункту 10.4 договору виключними умовами для розірвання договору об'єкта приватизації в порядку, передбаченому законодавством, є, зокрема, несплата Покупцем коштів за об'єкт приватизації протягом 60 днів з дати підписання договору відповідно до умов Договору.

Як вбачається з матеріалів справи, у зв'язку з порушенням відповідачем умов договору, 25.01.2019 Регіональне відділення Фонду державного майна України по Волинській області направлено Дейнюку П.С. рекомендованим листом з повідомленням про вручення поштового відправлення лист за №11-06-216 з проектом договору про розірвання договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації, що підлягає продажу шляхом викупу від 07.11.2018 № 597, яким пропонувало розірвати вищевказаний договір.

Факт надіслання листа відповідачу про розірвання договору підтверджується рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення №4302702066566.

В матеріалах справи міститься копія поштового конверту, який свідчить про надсилання Регіональним відділенням листа відповідачу та відміткою про його повернення позивачу без вручення з причини закінчення встановленого строку зберігання.

Предметом спору у даній справі є розірвання договору купівлі-продажу та стягнення неустойки за несплату вартості об'єкта приватизації у строк понад 30 днів.

У відповідності до ст. 2 Закону України "Про приватизацію державного та комунального майна" (далі - Закон), основною метою приватизації є прискорення економічного зростання, залучення іноземних і внутрішніх інвестицій, зменшення частки державної або комунальної

власності у структурі економіки України шляхом продажу об'єктів приватизації ефективному приватному власнику.

Згідно зі ст. 7 Закону, Фонд державного майна України, його регіональні відділення та представництва у районах і містах, органи приватизації в Автономній Республіці Крим становлять єдину систему державних органів приватизації.

Державні органи приватизації здійснюють державну політику у сфері приватизації та діють на підставі Закону України "Про Фонд державного майна України", цього Закону, інших актів законодавства. Державні органи приватизації у межах своєї компетенції здійснюють такі основні повноваження: продають майно, що перебуває у державній власності, у процесі його приватизації; контролюють виконання умов договорів купівлі-продажу державного майна; здійснюють захист майнових прав державних підприємств, а також корпоративних прав держави на території України, що належать до сфери управління Фонду державного майна України; здійснюють інші повноваження, передбачені цим Законом, іншими актами законодавства.

Ст. 26 Закону унормовано, що під час приватизації об'єкта державної або комунальної власності шляхом його продажу на аукціоні, викупу між продавцем і покупцем укладається відповідний договір купівлі-продажу. Виключними умовами для розірвання договору купівлі-продажу об'єкта приватизації в порядку, передбаченому законодавством, є: несплата протягом 60 днів коштів за об'єкт приватизації з дня укладення договору купівлі-продажу відповідно до його умов; невиконання умов продажу об'єкта і зобов'язань покупця, визначених договором купівлі-продажу, в установленний таким договором строк.

Порядок проведення розрахунків за приватизацію об'єктів визначено ст. 24 Закону, згідно якої покупець, який підписав договір купівлі-продажу, сплачує на відповідний поточний рахунок органів приватизації ціну продажу об'єкта приватизації не пізніше ніж протягом 30 днів з дня підписання договору купівлі-продажу.

За несплату коштів за об'єкт приватизації згідно з договором купівлі-продажу протягом 30 днів з дня укладення договору купівлі-продажу нараховується неустойка. Несплата коштів за об'єкт приватизації згідно з договором купівлі-продажу протягом 60 днів з дня укладення договору купівлі-продажу є підставою для розірвання такого договору відповідно до статті 30 цього Закону.

Статтею 11 ЦК України встановлено, що підставами виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема, є договори та інші правочини.

У відповідності до ст. 626 ЦК України договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Згідно статті 6 ЦК України сторони є вільними в укладанні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог цього кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості і стаття 627 ЦК України

Згідно ст. 629 ЦК України договір є обов'язковим для виконання сторонами.

В силу ст. 173 Господарського кодексу України та ст. 509 Цивільного кодексу України, зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Згідно ч.1, 7 ст.193 ГК України зобов'язання повинні виконуватись належним чином відповідно до закону, інших правових актів, договору, а за відсутності конкретних вимог щодо виконання зобов'язань –відповідно до вимог, що у певних умовах звичайно ставляться. Одностороння відмова від виконання зобов'язання не допускається.

Відповідно до 1 ч. ст. 530 ЦК України якщо у зобов'язанні встановлений строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін).

Частиною 1 статті 598 ЦК України встановлено, що зобов'язання припиняється частково або у повному обсязі на підставах, встановлених договором або законом.

Відповідно до ст.599 ЦК України зобов'язання припиняється виконанням, проведеним належним чином.

Згідно до ч.1 ст.628 ЦК України, зміст договору становлять умови (пункти), визначені на

розсуд сторін і погоджені ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства.

Відповідно до статті 610 ЦК України порушенням зобов'язання є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання).

Згідно ч.1 ст.611 ЦК України у разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом, зокрема, припинення зобов'язання внаслідок односторонньої відмови від зобов'язання, якщо це встановлено договором або законом, або розірвання договору.

Статтею 651 ЦК України встановлено, що зміна або розірвання договору допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом. Договір може бути змінено або розірвано за рішенням суду на вимогу однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною та в інших випадках, встановлених договором або законом. Істотним є таке порушення стороною договору, коли внаслідок завданої цим шкоди друга сторона значною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору.

У відповідності до ст. 26 Закону, виключними умовами для розірвання договору купівлі-продажу об'єкта приватизації в порядку, передбаченому законодавством, є несплата протягом 60 днів коштів за об'єкт приватизації з дня укладення договору купівлі-продажу відповідно до його умов.

Відповідно до ч.3 ст.653 ЦК України у разі зміни або розірвання договору зобов'язання змінюється або припиняється з моменту досягнення домовленості про зміну або розірвання договору, якщо інше не встановлено договором чи не обумовлено характером його зміни. Якщо договір змінюється або розривається у судовому порядку, зобов'язання змінюється або припиняється з моменту набрання рішенням суду про зміну або розірвання договору законної сили.

Враховуючи, що відповідачем порушено умови п.п. 2.2, 2.3 Договору, повністю і в установлені строки не здійснено розрахунків за об'єкт приватизації, застосовуючи ст 24 Закону, суд дійшов висновку про те, що позовні вимоги в частині розірвання договору купівлі-продажу об'єкта малої приватизації, що підлягає продажу шляхом викупу № 597, є обґрунтованими, та такими, що підлягають задоволенню.

Крім того, відповідно до ч. 1 ст. 216 Господарського кодексу України учасники господарських відносин несуть господарсько-правову відповідальність за правопорушення у сфері господарювання шляхом застосування до правопорушників господарських санкцій на підставах і в порядку, передбачених цим кодексом, іншими законами і договором.

Згідно з ч. 1 ст. 612 ЦК України боржник вважається таким, що прострочив, якщо він не приступив до виконання зобов'язання або не виконав його у строк, встановлений договором або законом.

У відповідності до ч. 2 ст. 193 ГК України кожна сторона повинна вжити усіх заходів, необхідних для належного виконання нею зобов'язання, враховуючи інтереси другої сторони та забезпечення загальногосподарського інтересу. Порушення зобов'язань є підставою для застосування господарських санкцій, передбачених цим Кодексом, іншими законами або договором.

Згідно з ч. 1 ст. 230 Господарського кодексу України штрафними санкціями у цьому Кодексі визначаються господарські санкції у вигляді грошової суми (неустойка, штраф, пеня), яку учасник господарських відносин зобов'язаний сплатити у разі порушення ним правил здійснення господарської діяльності, невиконання або неналежного виконання господарського зобов'язання.

Згідно з п. 3 ч. 1 ст. 611 Цивільного кодексу України у разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом, зокрема, сплата неустойки.

Згідно з ч. 2 ст. 24 Закону, за несплату коштів за об'єкт приватизації згідно з договором купівлі-продажу протягом 30 днів з дня укладення договору купівлі-продажу нараховується неустойка.

У пункті 7.1 договору сторони погодили, що у разі несплати коштів за об'єкт приватизації згідно з цим договором протягом 30 календарних днів з дня укладення цього договору, покупець сплачує на користь продавця неустойку в розмірі 5 відсотків ціни продажу об'єкта.

Як було встановлено судом та не заперечується відповідачем у справі, обов'язку щодо сплати вартості об'єкта приватизації покупцем не виконано, а тому у позивача наявні правові підстави для

застосування штрафних санкцій, визначених п. 7.1 договору.

Згідно з пунктом 2.1 договору ціна продажу об'єкта приватизації без урахування ПДВ становить 2 501 077 грн., 5% з якої складає 125053,85 грн. та підлягає стягненню як неустойка на підставі п. 7.1 договору.

Щодо заперечень апелянта в частині непідвідомості даного спору господарському суду, оскільки спір у справі виник з цивільних правовідносин та відповідно повинен розглядатися в порядку цивільного судочинства, апеляційний суд зазначає наступне.

Статтею 124 Конституції України закріплено, що правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи.

Судовий захист є одним із найефективніших правових засобів захисту інтересів фізичних та юридичних осіб. Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року (далі - Конвенція) кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом.

Поняття «суд, встановлений законом» включає в себе, зокрема, таку складову, як дотримання усіх правил юрисдикції та підсудності.

Критеріями розмежування судової юрисдикції є суб'єктний склад правовідносин, предмет спору та характер спірних матеріальних правовідносин. Крім того, таким критерієм може бути пряма вказівка в законі на вид судочинства, в якому розглядається визначена категорія справ.

Згідно із частиною першою статті 19 Цивільного процесуального кодексу України суди розглядають у порядку цивільного судочинства справи щодо: захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, що виникають із цивільних, житлових, земельних, сімейних, трудових відносин; інших правовідносин, крім випадків, коли розгляд таких справ проводиться за правилами іншого судочинства.

Частинами другою, третьою статті 4 ГПК України визначено, що юридичні особи та фізичні особи - підприємці, фізичні особи, які не є підприємцями, державні органи, органи місцевого самоврядування мають право на звернення до господарського суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів у справах, віднесених законом до юрисдикції господарського суду, а також для вжиття передбачених законом заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням. До господарського суду у справах, віднесених законом до його юрисдикції, мають право звертатися також особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

Статтею 20 ГПК України встановлені особливості предметної та суб'єктної юрисдикції господарських судів, якими уточнено коло спорів, що розглядаються господарськими судами, та встановлено, що господарські суди розглядають справи у спорах, які виникають у зв'язку зі здійсненням господарської діяльності, та інші справи у визначених законом випадках, зокрема: справи у спорах, що виникають при укладанні, зміні, розірванні і виконанні правочинів у господарській діяльності, крім правочинів, стороною яких є фізична особа, яка не є підприємцем; справи у спорах щодо права власності чи іншого речового права на майно (в тому числі землю), крім спорів, стороною яких є фізична особа, яка не є підприємцем.

Також господарські суди розглядають справи у спорах щодо приватизації майна, крім спорів про приватизацію державного житлового фонду.

У відповідності до ст. 30 Закону, спори щодо приватизації державного або комунального майна, крім спорів, які виникають із публічно-правових відносин та віднесені до компетенції адміністративних судів, вирішуються господарським судом у порядку, встановленому Господарським процесуальним кодексом України, крім випадків, коли сторони погодили передачу таких спорів на вирішення міжнародному комерційному арбітражу відповідно до частини дванадцятої статті 26 цього Закону.

За змістом пункту 22 частини першої статті 1 даного Закону, приватизацією є платне відчуження майна, що перебуває у державній або комунальній власності, на користь фізичних та юридичних осіб. Вказана стаття містить і визначення припинення приватизації - рішення органу приватизації про припинення вчинення будь-яких дій, спрямованих на приватизацію (продаж)

5
об'єкта приватизації (пункт 23 частини першої вказаної статті).

Спори щодо приватизації державного (або комунального) майна виникають у зв'язку з його відчуженням, зміною чи припиненням правомочностей держави на таке майно та виникненням відповідного обсягу прав у суб'єктів права приватної власності. За загальним правилом спори щодо приватизації державного майна належать до господарської юрисдикції незалежно від суб'єктного складу сторін спору щодо відчуження майна - як юридичних так і фізичних осіб.

Аналогічна правова позиція викладена ВП ВС у постанові від 12.05.20 у справі № 925/308/18.

Отже, при визначенні юрисдикції цієї справи слід виходити з характеру та змісту спірних правовідносин, у межах яких і за захистом яких звернувся позивач.

Як вбачається з позовної заяви, регіональне відділення ФДМ звернулося до суду з позовом до відповідача у межах правовідносин щодо відчуження майна в процедурі приватизації, стверджуючи про невиконання договору купівлі продажу. А відтак даний спір пов'язаний з процедурою приватизації об'єкта державної власності в частині виконання договору купівлі-продажу покупцем, у зв'язку з чим підлягає розгляду господарським судом за правилами господарського судочинства.

Крім того, ухвалою Луцького міськрайонного суду від 22.08.19 провадження у справі за позовом регіонального відділення ФДМ до Дейнюка П.С. про розірвання договору купівлі продажу об'єкта малої приватизації та стягнення неустойки (предмет спору аналогічний до предмету у даній справі) закрито провадження у справі на підставі п. 1 ч. 1 ст. 255 ЦПК України. Рішення набрало законної сили.

Щодо наявності форс мажорних обставин у правовідносинах сторін, суд зазначає наступне.

У відповідності до Указу Президента України від 26.11.18 "Про введення воєнного стану в Україні", із 14 години 00 хвилин 26 листопада 2018 року строком на 30 діб до 14 години 00 хвилин 26 грудня 2018 року в Україні введено воєнний стан. Указ набрав чинності 28.11.18р. із застереженнями, визначеними в Законі України № 2630-VIII.

Законом України № 2630-VIII від 26.11.18р., затверджено Указ Президента України від 26 листопада 2018 року № 393 "Про введення воєнного стану в Україні" з таким застереженням: воєнний стан вводиться в Вінницькій, Луганській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській, Чернігівській, а також Донецькій, Запорізькій, Херсонській областях та внутрішніх водах України Азово-Керченської акваторії.

Воєнний стан на території Волинської області, де знаходиться об'єкт продажу та місце реєстрації покупця за договором від 07.11.18, не запроваджено, що спростовує твердження відповідача про наявність форс мажорних обставин.

Окрім того, порядок вчинення сторонами договору дій на підтвердження форс мажорних обставин та порядок виконання умов договору за наявності таких обставин визначено розділом 9 договору. Доказів на підтвердження наявності обставин, які б унеможливили виконання договору у відповідності до його умов, суду не надано.

Згідно з ст. 74 ГПК України, кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається, як на підставу своїх вимог чи заперечень.

Твердження відповідача про надіслання регіональному відділенню ФДМ повідомлення від 30.11.18 про настання форс мажорних обставин не впливає на висновки суду про підставність позову, оскільки, як було зазначено судом, належних доказів наявності таких обставин відповідач не надав. На час розгляду справи судом вартість об'єкта приватизації за договором купівлі продажу покупцем не оплачена.

Крім того, колегія суддів критично оцінює доводи відповідача, що судом першої інстанції порушено норми процесуального закону, зокрема п.4 Прикінцевих положень ГПК України, здійснюючи розгляд справи під час дії карантинних заходів, установлених постановами Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19», від 20 травня 2020 року № 392 «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19», виходячи з наступного.

Як вбачається з матеріалів справи, судом першої інстанції провадження у справі відкрито 28.12.2019 року, явка представників сторін у судові засідання обов'язковою не визнавалась.

10.02.20 року відповідач знайомився з матеріалами справи та надав електронну адресу для листування (а.с. 26).

Ухвалою від 18.02.20 строк підготовчого провадження та відкладено засідання на 17.03.20.

Ухвалою від 17.03.20 закрито підготовче провадження та призначено справу до судового розгляду на 25.03.20. Ухвалою від 25.03.20 відкладено розгляд справи по суті на 23.04.20, ухвалою від 23.04.20 продовжено строк розгляду справи по суті на час дії карантину, ухвалою 20.05.20 року повідомлено сторін, що розгляд справи відбудеться 16.06.20, ухвалою від 16.06.20 розгляд справи відкладено на 08.07.20. Рішення у справі ухвалено 08.08.20.

Впродовж усього розгляду справи жодного документа, заперечення, відзиву, пояснення по суті спору чи будь-яких доказів на спростування позиції позивача відповідачем не надано, а відтак у відповідності до вимог ГПК України суд першої інстанції здійснив розгляд справи на підставі зібраних у справі доказів.

Окрім того, апеляційний суд вказує, що продовження строку розгляду справ в судах першої інстанції у зв'язку із введенням карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, не обмежує суд в праві здійснити розгляд справи у розумні строки, враховуючи усі обставини та поведінку сторін у справі, та не може вважатися порушенням норм процесуального права.

На підставі наведеного, судова колегія вважає, що суд першої інстанції повно з'ясував обставини справи і дав їм правильну юридичну оцінку. Порушень чи неправильного застосування норм матеріального чи процесуального права при розгляді спору судом першої інстанції, судовою колегією не встановлено, тому мотиви, з яких подана апеляційна скарга, не можуть бути підставою для скасування прийнятого у справі рішення, а наведені в ній доводи не спростовують висновків суду.

Відповідно до ст. 129 ГПК України, судові витрати слід залишити за відповідачем.

Керуючись ст. ст. 275, 276, 281-284 Господарського процесуального кодексу України, суд

УХВАЛИВ:

Апеляційну скаргу Дейнюка Петра Станіславовича на рішення Господарського суду Волинської області від 08.07.20р. у справі № 903/1021/19 залишити без задоволення.

Рішення Господарського суду Волинської області від 08 липня 2020 року у справі №903/1021/19 залишити без змін.

Постанова набирає законної сили з дня її прийняття та може бути оскаржена до суду касаційної інстанції у строк та в порядку, встановленому статтями 287-289 ГПК України.

Справу №903/1021/19 повернути Господарському суду Волинської області.

Повний текст постанови складений "09" грудня 2020 р.

Головуючий суддя

Бучинська Г.Б.

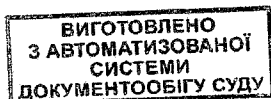
Суддя

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

Василишин А.Р.

Суддя

Філіпова Т.Л.



Секретар
10.12.2020

[Handwritten signature]

Касюла О.О.

